

Галай В. О.,

доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри забезпечення
державної безпеки,
Київський інститут Національної
гвардії України
(м. Київ, Україна)

Лобунов Д. О.,

курсант факультету забезпечення
державної безпеки
Київський інститут Національної
гвардії України
(м. Київ, Україна)

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ: ДОСВІД ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

У зв'язку зі змінами в сучасній геополітичній обстановці та зміненим характером загроз для національних інтересів України, перегляд доктринальних положень у галузі національної безпеки стає необхідним. Реорганізація зовнішньополітичних пріоритетів і роль різних інструментів безпеки є об'єктивними підставами для цього. Перші зарубіжні концепції національної безпеки виникли після завершення Другої світової війни, коли багато країн прагнули стандартизувати свої національні інтереси і забезпечити їх захист за допомогою політичних, економічних, правових та організаційних засобів [1].

Загалом у багатьох країнах після Другої світової війни розпочалося створення системи управління у сфері національної безпеки, яка в наш час має вже свою досконалу форму. Наприклад, у Німеччині існує 129 спеціальних державних органів, що забезпечують національну безпеку. Ці органи включають в себе судові установи, служби безпеки, а також інші адміністративні органи, які організовують роботу розвідки і контррозвідки. Взаємодія між ними здійснюється через складну систему координації, що дозволяє ефективно використовувати ці структури для забезпечення національної безпеки [2, с. 105–106].

Зміст і форма державної політики у сфері національної безпеки Німеччини визначені в офіційних документах уряду. Ці документи містять теоретичні концепції і політичні вказівки щодо загальної стратегії дій для забезпечення національної безпеки.

Ця стратегія відображається через офіційні заяви влади, директиви правоохоронних органів та спецслужб Німеччини, законодавчі акти бундестагу, рішення конституційного суду, а також нормативні документи розвідки. Вони чітко встановлюють, що міжнародний тероризм становить основну загрозу для демократичного порядку у ФРН. Особлива увага зосереджена на контролі

формування національних соціальних груп, особливо з представників арабських країн [3, с. 47].

Іншим офіційним завданням системи безпеки у ФРН є збереження її єдності та внутрішнього спокою, захист конституційного порядку, запобігання загрозам для демократичного правового устрою, і запобігання діяльності антиконституційних груп. Цілями є забезпечення стійкості та стабільності в демократичній системі ФРН. Система також спрямована на боротьбу з зовнішньополітичними загрозами, перш за все, авторитарними режимами інших країн. Система безпеки ФРН також включає в себе завдання: запобігання терористичним актам на території ФРН та за її межами, особливо в ЄС та НАТО; протидія іноземним спецслужбам і їх незаконній діяльності; захист технологічних, економічних та науково-технічних досягнень ФРН та країн НАТО; утруднення діяльності іноземних компаній та установ з країн, які не є членами НАТО, але діють на території ФРН і можуть завдати шкоду її інтересам; збереження конфіденційності зовнішньополітичних планів та дій ФРН та інших країн НАТО [4, с. 89].

Таким чином, учасниками, які забезпечують діяльність режиму безпеки ФРН, є державні структури, такі як прикордонна охорона, митниця, служби, що забезпечують захист конституції, поліція, агентства з обліку населення та інші. Крім того, до них також відносяться певні недержавні організації, такі як служби безпеки приватних компаній і охоронні структури, які мають на меті забезпечення безпеки на окремих об'єктах. У разі необхідності ці структури можуть мати повноваження змусити інші організації та окремих осіб дотримуватися вимог режиму безпеки як складової частини контррозвідувального режиму. Одним із основних аспектів режиму безпеки ФРН є боротьба з тероризмом.

Слід розглянути державну політику Франції у сфері забезпечення національної безпеки. У цій країні існує документ, відомий як «Біла книга з питань оборони і національної безпеки», що містить ключові стратегічні принципи у цій сфері [5]. Французький захист означає пряме забезпечення безпеки населення території Франції шляхом використання військових та поліцейських методів, а також здатність суспільства до відновлення та продовження життєдіяльності в попередньому режимі після сильної кризи. Ключове значення в цьому випадку має розробка та впровадження дієвих систем для спостереження, забезпечення зв'язку та комунікацій, що охоплюють різноманітні засоби, включаючи ті, що здійснюються на землі, у воді, у повітрі та в космосі. Реалізація цієї функції також покладається на військові структури; служби, що забезпечують внутрішню безпеку держави; систему цивільного захисту.

Події останніх років викликали зміни в Білій книзі. У зв'язку із членством у НАТО Франція бере активну участь у функціонуванні структур НАТО, що вимагає перегляду підходів до національної оборони; проводить військові операції за межами Європи; фінансова криза та політика бюджетної економії

вимагає забезпечити оптимальне використання ресурсів для забезпечення безпеки країни [5].

Ще однією важливою складовою у сфері забезпечення національної безпеки є поширення зброї масового знищення. Політика передбачає необхідність контролювати додержання режиму нерозповсюдження зброї масового знищення, запобігаючи доступу терористичних груп до технологій виробництва і засобів доставки.

Більше того, важливо зазначити наявність транснаціональної організованої злочинності. Сучасні методи торгівлі та перевезення товарів створюють умови для виникнення нових форм злочинної діяльності. В деяких частинах світу ця активність фактично заміщує механізми управління, що знаходяться під контролем держави. Для Великобританії організована злочинність стає справжньою і надзвичайно актуальною загрозою.

Підсумовуючи вищевикладене, вважаємо, що міжнародні стандарти державної політики у сфері національної безпеки включають наступні елементи:

1) принципи ООН, які встановлюють загальноприйняті принципи та цінності, що мають враховуватися в національній політиці забезпечення національної безпеки, такі як принципи суверенітету, територіальної невідчужуваності та мирного врегулювання спорів;

2) стандарти НАТО, які встановлюють вимоги до оборонних стратегій, обміну інформацією та співпраці між членами Альянсу з метою забезпечення колективної безпеки;

3) договори у сфері безпеки, в тому числі міжнародні договори, такі як Договір про нерозповсюдження ядерної зброї, який встановлює міжнародні зобов'язання та стандарти щодо контролю над озброєннями та нерозповсюдженням ядерної зброї;

4) стандарти Європейського Союзу, які розроблені для безпеки і співпраці між державами-членами в різних сферах, таких як міграція, тероризм і кібербезпека;

5) міжнародні конвенції, що встановлюють стандарти та принципи, яких слід дотримуватися у сфері національної безпеки, такі як Конвенція про заборону хімічної зброї та Конвенція про права людини.

Таким чином, вважаємо, що є необхідність аналізу та використання міжнародного досвіду у забезпеченні державної політики національної безпеки, з урахуванням їхніх специфічних умов та нових викликів. Метою є розробка та впровадження ефективних заходів, спрямованих на реальне вирішення основних проблем забезпечення національної безпеки нашої країни, особливо під час збройного вторгнення Російської Федерації в Україну.

Список використаних джерел:

1. Беляєв В. П., Чапчиков С. Ю. Національна безпека: доктринальні підходи до визначення поняття. Наука і освіта, господарство і економіка;

підприємництво; право і управління. 2017. № 3. URL: <http://azbook.net/book/508-politologiyabazovuj-ku>

2. Доронін І. М. Трансформації національної безпеки в інформаційну епоху: загальна доктрина та її правова складова. *Інформація і право*. 2018. № 1. С. 104–111.

3. Беззубов Д. О. Проблеми теорії публічного адміністрування в сфері забезпечення національної безпеки. *Наукові записки [Центрально українського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]*. Серія : Право. 2018. Вип. 5. С. 45–49.

4. Ліпінський В. В. Застосування стандартів НАТО при створенні систем захисту інформації в сфері національної безпеки. *Телекомунікаційні та інформаційні технології*. 2018. № 3. С. 88–93.

5. Про що говорить «Біла книжка» Франції? URL: http://www.worldandwe.com/ru/page/o_chem_govorit_belaya_kniga_francii.html.